

انجمن علمی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت ایران

شماره ملی: ۱۰۳۲۰۱۵۹۳۲۰

انجمن علمی آموزش بهداشت
و ارتقای سلامت ایران

جناب آقای دکتر نمکی
مقام محترم عالی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

با تقدیم سلام و احترام

همگان بر این امر معتقدند که یک دلار هزینه برای پیشگیری ۱۰ دلار، بازگشت سرمایه دارد و علاوه بر کاهش درد و رنج بیماری، از مرگ و ناتوانی ناشی از آن پیشگیری می‌نماید. حساسیت همه اقسام و سنین مختلف در شرایط اضطراری موجود و مقابله با ویروس کرونا (Covid_۱۹) نیز مovid این موضوع است. رویکردهای جهانی برای ارتقای سلامت، بر آموزش همگانی و ترویج سبک زندگی سالم تاکید نموده و توانمندسازی افراد و جوامع را در الوبیت قرار می‌دهند تا از این طریق با بهبود شیوه زندگی بر بیماری‌های واگیر و غیر واگیر که مشکل عمدۀ جهانی و مورد تعهد ایران نیز می‌باشد، فائق آیند. این در حالی است که بسیاری از کشورها نه تنها برای کاهش تاثیر عوامل مخاطره آمیز بر سلامت بلکه برای توسعه نشاط مردم، به دنبال توسعه علمی و روزآمد نمودن آموزش سلامت هستند. آموزش سلامت می‌تواند مردم را توانمند سازد تا در طول عمرشان کمتر بیمار شوند، کمتر بستری و جراحی شوند، تغذیه مناسب داشته باشند، کمتر تحت بررسی های پارامدیکال قرار گیرند و بعبارتی ساده تر بهتر زندگی کنند و در راستای نقش آفرینی مثبت به کشور خود مفیدتر باشند.

در حالی که بیانیه گام دوم انقلاب مقام معظم رهبری، سند چشم انداز ۱۴۰۴ و برنامه‌های پنج ساله بر ترویج سبک زندگی سالم و سعاد سلامت جامعه تاکید شده و ضرورت دارد تا با مهندسی رفتار و فرهنگ سلامت محور جامعه و ارتقاء سعاد سلامت مردم با تکیه بر تعالیم اسلامی، فضای فرهنگی سالمی را برای جامعه آماده نموده و اطمینان حاصل نمائیم که مردم این مرز و بوم به دلیل ندانستن، بیمار نمی‌شوند، رنج نمی‌کشند و نمی‌میرند. متأسفانه شاهد هستیم که ساختار آموزش و ارتقاء سلامت در تشکیلات وزارت بهداشت برای هدایت این امر مهم نه تنها ارتقاء نیافته بلکه حذف گردیده است. همچنین با عدم نگاه علمی و تخصصی به این جایگاه، در تصمیم‌گیری غیر کارشناسانه و شاید غیر مسئولانه دفتر آموزش و ارتقاء سلامت به حاشیه رانده شده و خاستگاه ارتقاء سلامت و بهبود سبک زندگی مردم نادیده گرفته شده است که خسارت جبران ناپذیری را بدنبال خواهد داشت که با اهداف دولت و نظام نیز سازگار نیست.

با عنایت به شرایط بحران کنونی و نقش ارتقاء سلامت در پیشبرد اهداف توسعه پایدار با محوریت "سلامت برای همه و همه برای سلامت" که مورد تاکید سازمان جهانی بهداشت در نهمین گردهمایی بین المللی ارتقای سلامت شانگهای، در سال ۲۰۱۶ (آذر ماه ۱۳۹۵) قرار گرفته است، انتظار می‌رود که وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی با رویکرد جلب حمایت، مشارکت همگانی و با توجه به مؤلفه‌های اجتماعی موثر بر سلامت (سومین کنفرانس ارتقاء

انجمن علمی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت ایران

شماره ملی: ۱۰۳۲۰۱۵۹۲۰

سلامت، سانزوال سوئد (۱۹۹۱) به منظور ایجاد محیط های حمایتی و پشتیبانی برای ارتقاء سلامت، حمایت همه جانبه از ضرورت پیوست فرهنگ ارتقاء سلامت برای همه پروره های خرد و کلان و با ادغام آموزش و ارتقاء سلامت در همه سیاست ها و برنامه ها را در عمل نشان دهد و ظرفیت های لازم را در ارتقای همه جانبه سعاد سلامت جامعه و پیشگیری همه جانبه ایجاد نماید. "انجمن علمی آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت ایران" بر موارد ذیل به عنوان حوزه های اولویت دار سلامت در شرائط کنونی تاکید می نماید.

۱. در شرائط کنونی و مدیریت بحران، بزرگترین مسئولیت ستاد و مسئولین وزارت بهداشت، شفافیت، پاسخگوئی، اعتمادسازی و اغناسازی جامعه و نه فقط خبرنگاران و اطلاع رسانی صحیح به جامعه و ارتقاء سعاد سلامت جامعه، ترویج فرهنگ پیشگیری و خود مراقبتی می باشد. از وزارت بهداشت درمان و آموزش پژوهشی انتظار می رود فرصت را مفتتن شمرده، با حمایت جدی و عملی از تشکیل کمیته عالی مشاوره ارتقاء فرهنگ سلامت در وزارت به منظور ارائه خدمات آموزشی و ارتقای فرهنگ سلامت در کلیه سطوح ارائه خدمت و جامعه، با بهره گیری از ظرفیت های متخصصان آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، ارتباطات و رسانه، روانشناسی، جامعه شناسی و کارشناس شبکه های اجتماعی (و نه فقط مسئولین اداری واحدهای وزارت) بر کاهش اضطراب، بررسی و تبیین نقش و تاثیر پیام های آشکار و پنهان اطلاع رسانی، اعتمادسازی و نهادینه سازی سلامت در جامعه گام بردارد.

۲. به منظور آموزش خودمراقبتی و خود مدیریتی مردم، لزوم مشارکت فعالانه سازمان های غیر دولتی و مردم نهاد و انجمن های علمی در اجرای برنامه های ملی و پیشگیری از اپیدمی موجود، پویش اجتماعی، حمایت های همه جانبه آموزشی و ترویج سبک زندگی سالم و ارتقاء سعاد سلامت، تغذیه ای، و حتی سعاد کلینیکی مورد تاکید می باشد. لذا درخواست می گردد وزارت بهداشت نسبت به حمایت جدی و عملی و برنامه ریزی شده از این سازمان های غیر دولتی بصورت تشکیل دفتر جلب مشارکت همگانی، در اجرای برنامه های پیشگیرانه و ترویج رفتار و فرهنگ سلامت اقدام نماید.

۳. جمع آوری و بومی سازی درس آموخته های کشور چین و سازمان جهانی بهداشت در کنترل و پیشگیری بیماری کرونا

۴. ایجاد ایستگاه های آموزش و توانمندسازی کنترل و پیشگیری بیماری کرونا در تمامی فرودگاه های کشور و ترمینال های بزرگ و آموزش رانندگان و کارکنان ترمینال ها

۵. آموزش و ظرفیت سازی کارکنان نظام سلامت، پزشکان، پرستاران و دیگر نیروها، بخصوص بیمارستان های دولتی، خصوصی و نظامی برای مدیریت بیماران مشکوک به کرونا

۶. آموزش و توانمندسازی نیروهای نظامی کشور برای کسب آمادگی لازم جهت کمک به نظام سلامت در راستای پیشگیری اولیه از بیماری کرونا در صورت نیاز

انجمن علمی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت ایران

شناسه ملی ۱۰۲۰۱۵۹۳۲۰

۷. برنامه ریزی رسانه ملی در اختصاص بخش قبل توجهی از شبکه های سراسری رادیوئی و تلویزیونی، کاملاً هماهنگ با کمیته اطلاع رسانی وزارت بهداشت از نظر محتوائی، نشست ها و حتی مصاحبه ها، برای آموزش و راهنمایی مردم و آموزش به زبان ساده رفتارهای پیشگیرانه برای قشرهای کم سواد و به زبان های محلی در شبکه های استانی (مصاحبه با متخصصین مختلف بدون هماهنگی با وزارت در این ایام جامعه را دچار سردرگمی اطلاعاتی نموده است)

۸. برنامه ریزی بهرهوری از ظرفیت وزارت ارتباطات و شرکت های زیرمجموعه آن جهت ارائه دستورالعمل ها و پیام های ستاد

۹. با ابهامات و سوالات گروه های مختلف در جامعه، ضرور تهیه و ابلاغ پروتکل های تخصصی و اجرائی، پزشکان، پرستاران، دیگر کادر بیمارستانی، دندانپزشکان، بیماران خاص، و و همچنین جهت نهادهای اجتماعی اعم از پادگان ها، زندانها، خانه سالمندان، هتل ها، باشگاه ها و و ایجاد سیستم ارزیابی، پایش و ارزشیابی اجرای آنها

۱۰. ارائه اطلاعات شفاف به متخصصان علوم پزشکی، بهداشتی و اجتماعی، روانی به منظور تحلیل و ارائه راهکار های تخصصی و افزایش تاب آوری و مقاوم سازی جامعه

۱۱. اطلاع رسانی مبتنی بر شواهد این ایام توسط وزارت و ارائه نظرات و تصمیمات متفاوت مسئولین وزارت و اطلاعات پراکنده ارائه شده به جامعه و دانشگاه ها نشانگر ضرورت برنامه ریزی سیستماتیک و دقیق تر ستاد پیشگیری و همچنین مدنظر قرار دادن موارد مختلف در برنامه ریزی می باشد؛ از جمله:

الف. وجود برنامه عملیاتی سیستمی و دقیق برای اطلاع رسانی عمومی و ارتباط با رسانه ها و سایر سازمان های ذی ربط و ذی نفع با مشخصه های زیر:

- وجود خط سیر مشخص و مسئولیت های مشخص سازمان ها در نوع و شیوه اطلاع رسانی به عموم. زیرا مصاحبه های مختلف و چه بسا متفاوت افراد و حتی متخصصان گوناگون از عفونی و غیره در رسانه ملی موجب سردرگمی و ایجاد تردید در اطلاعات دریافتی جامعه می گردد؛

- وجود توافق قبلی بر روی فرد (یا مقام) منتشر کننده اطلاعات (چه کسی / در چه زمانی / چگونه و چه اطلاعاتی را منتشر کند؟) مسئولین و معاونت های وزارت با دیدگاه ها و نظرات گوناگون رهنمودهای متفاوت می دهند.

وجود یک سخنگو برای اطلاع رسانی به جامعه از طریق رسانه ها، حتی دانشگاه ها؛

- مشخص نمودن افرادی در سطح ملی و استانی و دیگر سطوح به عنوان فرماندهان عملیات کنترل بیماری و تعیین سطح اختیارات آنها؛

- تعیین سطوح بحران، معیارهای تشخیص این سطوح، برنامه ها و اقدامات لازم در هر سطح

اُبگمن علمی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت ایران

شماره ملی: ۱۰۳۲۰۱۵۹۳۲۰

- مشخص بودن فهرست و شماره های تماس و کسب اطلاعات و اعلام از رسانه های ملی و فضاهای مجازی و وجود رویه های مشخص برای هماهنگی تیم های پاسخگو در وزارت؛
- سازمان های درگیر در بحران بجز اعلام آمادگی رسانه های، باید با تبیین وظائف، مسئولیت پذیر و موارد پاسخگوئی آنها مشخص باشد (مانند رسانه ملی، وزارت ارتباطات و شرکت های زیر مجموعه آن، وزارت صمت، وزارت کشور، استانداری ها و فرمانداری ها، هلال احمر، سازمان های غیردولتی و ...);
- وجود توافق نامه یا روند مشخص برای انتخاب مرکز اطلاعات مشترک (JIC) توسط ستاد، مرکز عملیات اضطراری (EOC)؛
- مشخص بودن رسانه های انتشار اطلاعات به عموم مردم، ذی نفعان و سازمان های همکار در طول بحران و اعلام همگانی؛
- بهره گیری مناسب از فضاهای مجازی و بهره وری از تجارب برتر (در یک ماه اخیر دولت چین هزاران کلیپ آموزشی از طریق رسانه ها به ویژه رسانه های مجازی در اختیار مردم قرار داده است)؛
- سخنگوی از پیش تعیین شده، باید دارای مشخصه های فنی یک سخنگو بوده و آمادگی لازم کلامی و غیر کلامی "ایجاد حس اعتماد و اعتبار عمومی" در زمینه رسانه و اصول ارتباط در شرائط بحرانی را دارا باشد (یکی از مسئولان بیمارستانی در مصاحبه اعلام کرد پزشکان و پرستاران ما به این بیماری مبتلا گردیده اند ولی همچنان خدمت می کنند این نوع موارد بجای ایجاد آرامش، ترس و اضطراب برای مردم ایجاد می کند).
- وجود برنامه و پیام مشخص در ستاد پیشگیری، برای ارتباط گسترده با عموم مردم، رسانه ها و سازمان های همکار. فوریت های خاص مربوط به مراجعه مردم به مراکز درمانی، فوریت های خاص مربوط به حوادث بیمارستانی و آزمایشگاهی در کارکنان شاغل در آنها.
- تهیه و اجرای پروتکل مشخص و نوع پیام های متناسب با آنها برای ارائه در طول بحران برای جمعیت های خاص (مثلًا سالمندان، بیماران موارد خاص)؛
- ایجاد روش هایی برای رسیدگی به افراد بر اساس نوع واکنش های آنها به بحران (مانند در منزل و منطقه یا رفتن شهرستان و یا مناطق دیگر)؛ به عبارتی، طراحی پیام ها، اشخاص انتقال دهنده پیام و شیوه های ارائه پیام برای همه نوع مخاطب درگیر در بحران؛
- طراحی مکانیسم و منابع لازم در جهت طراحی و شفاف سازی پیام ها (در حداقل زمان ممکن) برای رسانه ها و مردم. همچنین برای کسب اطمینان از بازخوردهای مناسب مخاطبین در طی این بحران، ایجاد روش های مشخصی برای ارزیابی رسانه ها، تحلیل محتواهای پیام ها و تحلیل تماس های مخاطبان؛
- طراحی یا مشخص نمودن محتوا و رسانه های زیر برای موضوعات مختلف بحران، مدیریت اطلاعات و مواد:
- برگه های حاوی اطلاعات در مورد موضوع بیماری (به عنوان مثال شرح بیماری، تهدید برای بهداشت عمومی، درمان و غیره)؛
- یک مخزن از سوالات احتمالی مردم و پاسخ های آماده شده برای آن سوالات؛

انجمن علمی آموزش بهداشت
و ارتقای سلامت ایران

جمهوری اسلامی ایران

برستمیل

شماره: ۹۸/۱۰۵/و
تاریخ: ۱۳۹۸/۶/۱۲
پیوست: ندارد

انجمن علمی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت ایران

شناختی ۱۰۲۰۱۵۹۳۲۰

- یک مخزن از سوالات احتمالی سازمان های همکار و پاسخ های آماده شده برای ارائه به آن سوالات؛
 - وجود منابع مشخص برای کسب اطلاعات بیشتر توسط سخنگو برای ارتباط با مخاطبان مختلف (مثل سخنگوی رسانه ها، سخنران قابل اعتماد مردم از نظر علمی در جامعه و رسانه);
 - اطمینان از اینکه سخنگوی منتخب، مسئولیت ها و نقش های ارتباطی خود را درک کرده و می تواند آنها را در طول بحران به کار برد؛
 - دسترسی به وب و لینک های مرتبط، برای کسب اطلاعات در مورد موضوع؛
 - توصیه هایی برای جمعیت های تحت تاثیر و بیماری های خاص؛
 - فیلم و ویدئوهایی در مورد موضوع برای ارائه به رسانه ها؛
 - فهرستی از متخصصان مرتبط با موضوع در خارج از وزارت که نزد مردم و رسانه ها از اعتبار برخوردارند؛
 - تدوین راهنمای سایر اطلاعات زمینه ای برای ارائه اطلاعات ضروری به عموم مردم و رسانه ها.
- ج- تعیین کanal های ارتباطی چندگانه برای مخاطبان متعدد در طول بحران توسط ستاد، شامل موارد زیر:
- کanal های رسانه ای (تلوزیون، رادیو، شبکه اینترنتی)، وب سایت ها، مرکز اطلاعات تلفنی، وجود یک اپلیکیشن که پیامها را به تلفن همراه و ایمیل های مردم ارسال نماید، اشتراک در خبرنامه ها (Subscription newsletters)، ارائه مقاله / خبر به خبرنامه سازمان های همکار در بحران؛
 - نظرسنجی های خانه به خانه؛
 - وجود قراردادها یا توافق نامه هایی برای ارسال اطلاعات به تلفن همراه و یا سیستم های پست الکترونیکی؛
 - تعیین افرادی به عنوان مسئول امور (هدایت) انتشار اطلاعات به رسانه ها، عموم مردم و سازمان های همکار در بحران کنونی؛
 - مشخص نمودن افرادی که طبق ارزیابی دقیق موقعیت و تقاضاهای اطلاعاتی مورد انتظار رسانه ها، سازمان های همکار و عموم مردم، فعالیت می کنند؛
 - تعیین افرادی که وظیفه هماهنگی بین سازمان های همکار در بحران را (از نظر وجود عدم تناقص در پیام ها و تناسب آنها با فعالیت های سازمان) بر عهده دارند؛
 - تعیین افرادی که وظیفه ارائه اطلاعات به روز شده به مدیران سازمان ها، مرکز عملیات اضطراری و مرکز فرماندهی را بر عهده دارند؛
 - تعیین افرادی که به مدیر و مقامات ارشد، مشاوره لازم برای انتشار اطلاعات مناسب با نقش سازمان های درگیر در بحران را ارائه می دهند؛
 - تعیین افرادی که در زمینه خط مشی ها و شناخت ویژه این وضعیت بحران مشورت می دهند؛
 - تعیین افرادی که وظیفه بازنگری و تأیید مواد و رسانه های آموزشی را برای ارائه به رسانه ها، عموم مردم و سازمان های همکار بر عهده دارند؛

اممی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت ایران

شناسی ۱۰۲۰۱۵۹۳۲۰

- تعیین افرادی که به جمع آوری پیشنهادات کارشناسان در زمینه مرور و اولویت بندی بین مواد و رسانه های آموزشی و اطلاعات حساسیت برانگیزی که قرار است به رسانه ها ارائه شود، می پردازند؛
- تعیین افرادی که به ارزیابی نیازهای رسانه ای و سازمان دهی مکانیسم هایی برای پرداختن به نیازهای آنها در طول بحران می پردازند؛
- تعیین افرادی که برای پاسخگویی به رسانه ها، درخواست ها و مناسب بودن نوع سوالات رسانه ها را مشخص می کنند؛
- تعیین افرادی که از سخنگویان بحران حمایت می کنند؛
- تعیین افرادی که اصول ارتباطات خطر، پیام های آشکار و پنهان را در همه پیام های منتشره از رسانه ها (برای حفظ اعتبار و اعتماد عمومی) اعمال می کنند؛
- تعیین افرادی که عضو عملیات میدانی مرکز اطلاعات مشترک (JIC) بوده و برای ارتباطات رسانه ای فعالیت می کنند؛
- تعیین افرادی که رابط بین مرکز اطلاعات مشترک (JIC) و ستاد (و بالعکس) هستند؛
- تعیین افرادی که پروتکل های ارتباطاتی لازم را، بر اساس توافقنامه های از پیش تعیین شده با سازمان های همکار و ذی نفعان، مشخص می کنند؛
- تعیین افرادی که وظیفه تنظیم و به روز کردن جلسات با سازمان های همکار در بحران را بر عهده دارند؛
- تعیین افرادی که وظیفه پاسخ گویی و واکنش به درخواست ها و سوالات اطلاعاتی مطرح شده از سوی سازمان های همکار را بر عهده دارند؛
- تعیین افرادی که به سازماندهی و تسهیل برگزاری جلسات رسمی برای ارائه و دریافت اطلاعات از سوی سازمان ها همکار و سایر ذی نفعان کمک می کنند؛
- تعیین افرادی که به درخواست ها و سوالات قانونگذاران و گروه های ذی نفع خاص پاسخ می دهند؛
- تعیین افرادی که گزارشات موقعیتی مرکز عملیات اضطراری (EOC) و یادداشت های مربوط به جلسات را به اطلاعات مناسب با نیازهای سازمان های همکار و عموم مردم تبدیل می کنند؛
- تعیین افرادی که با کارشناسان مرتبط، به منظور ایجاد برگه های حاوی اطلاعات در مورد وضعیت خاص و سوالات و پاسخ های احتمالی مردم و به روز رسانی های آنها کار می کنند؛
- تعیین افرادی که به جمع آوری اطلاعات، جهت انتشار در زمان بحران های بیشتر احتمالی بهداشت عمومی اقدام می کنند؛
- تعیین افرادی که به آزمون پیام ها و مواد و رسانه های آموزشی مناسب با فرهنگ و زبان جمعیت های و گروه های خاص می پردازند؛
- تعیین افرادی که داده ها را از دیگر اعضای تیم ارتباطی راجع به محتوا و پیام های مورد نیاز دریافت می کنند؛

انجمن علمی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت ایران

شناسه ملی ۱۰۳۲۰۱۵۹۳۲۰

تعیین افرادی که از تجزیه و تحلیل رسانه ها و سیستم های پایش عموم مردم و سازمان های همکار و گزارشات آنها (مثل تجزیه و تحلیل محیط برای تعیین نوع پیام های مورد نیاز، تعیین اینکه چه اطلاعات غلطی باید اصلاح شوند، شناسایی دغدغه ها، علاقه مندی ها و نیازهای ناشی از بحران و پاسخ به آنها) برای تعیین محتوای اضافی مورد نیاز و طراحی مواد و رسانه های آموزشی استفاده می کنند.

د. تشکیل تیم های تخصصی در مناطق مختلف کشور به منظور بررسی سناریوهای مختلف پدید آمده در رابطه با بیماری، تجزیه و تحلیل این سناریوها در کمترین زمان ممکن، انتشار سناریوهای بررسی شده به همراه اقدامات ممکن و یکپارچه در رابطه با هر سناریو

هـ ایجاد آمادگی در مناطقی که بیماری هنوز شیوع پیدا نکرده است با آموزش های مناسب و صحیح، برگزاری مانورها و نیز استفاده از یک تیم معین از تمام این مناطق در استان های محل شیوع بیماری به منظور بالا بردن آمادگی و برنامه ریزی، سرمایه گذاری و تمرکز بر برنامه های پیشگیرانه و فرهنگ سازی با استفاده از قابلیت ها و ظرفیت های گروه های ارتقاء سلامت در کنار تمرکز و سرمایه گذاری بر برنامه های درمان محور

ضمن تأکید بر این مطلب که بر اساس شواهد متقن، یکی از دلایل اصلی ضعف در این حوزه، عدم توسعه فرهنگ سلامت در جامعه می باشد؛ لذا به منظور گسترش و پیاده سازی اهداف این مهم در همه سطوح خدمت و جامعه خواهشمند است دستور فرمایید دانشگاه های علوم پزشکی کشور با بکارگیری و بهره مندی از متخصصین رشته آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت در فرایند تصمیم گیری اقدام نمایند.

اکنون که سکان سلامت مردم و گذار از این مرحله بحرانی را به دست گرفته اید، ضمن آرزوی توفیق هر چه بیشتر برای شما در اتخاذ سیاستهای سلامت نگر و انتخاب راهکارهایی اثربخش برای گذار موفق از این بحران و رسیدن به اهداف چشم انداز سلامت در افق ۱۴۰۴، آمادگی همکاری انجمن علمی آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت با ستاد پیشگیری و مجموعه آن بزرگوار را اعلام می نماید. از خداوند متعال برای تمام خدمتگزاران ملت شریف ایران آرزوی توفیق و سلامت روزافرون دارد.

با تقدیم احترام

دکتر محمد حسین تقاضی

رئیس انجمن علمی آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت ایران

